

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

VII. De prudentia in hoc exercitiorum opere à B. Ignatio seruata, & eorum
vsu, à nostris, vel externis hominibus seruando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

*Pietas
purgat illum
et omni per
mixta exerci-
tando.*

tiam virtutum, aut donorum alicuius animæ, & sic de alijs; huiusmodi enim applicatio mentis participatio quædam contemplationis est, saltem quantum ad modum operandi. Quamvis enim tres illæ viæ quantum ad principales actus suos sint distinctæ, non tamen necessario sunt, imò nec regulariter esse debent omnino impermixtæ, sed in vnaquaque illarum aliquid de cæteris participandum est, nam in prima aliquid necessarium est de secunda, & tertia, ut suauior fiat, & magis fructuosa: nam timor, & dolor, ac detestatio peccatorum per amorem Dei, & affectum virtutum perficitur, & delectabilior fit. In tertia vero aliquid de prima, & secunda retinere frequentius expedit, propter maiorem securitatem. De qua re legi potest Blosius, qui optimè loquitur in speculo spirituali, cap. II. Secunda verò ob vtriusque rationes, & tanquam media inter duas extremas aliquid de illis participare debet. Hoc ergo in vniuersum in prædictis exercitijs significatum est: nihil igitur ad spirituales instructiones necessarium in eis desideratur, quantum per breuem methodum tradi poterat: nam illa, quæ per viam vocem adicienda est, nunquam excluditur, vtramque verò perficere debet experientia, & Spiritus sancti illuminatio.

CAPVT VII.

De prudentia in opere exercitiorum ab Ignatio seruata, & vsu eorum seruando.

*Prudentia
Ignatius in re-
gulis tempo-
rantia.*

I. Quod ad i. tituli partem attinet multa in superiori puncto attigimus, quæ non oportet verbis commendare, nec defendere: quia per se nota sunt, neque aliquid inuenio, quod aliquem offendere, aut de quo aliquis iure dubitare possit. Præterea verò, quæ de ratione, & methodo orandi ibi traduntur, prudentia Auctoris maximè inspicitur in varijs regulis, quas spiritualibus exercitijs adiunxit, in quibus egregiè tradidit consilia ad componendos mores hominum circa seipsos quoad exteriora per regulas temperantiæ, quas in fine secundæ hebdomadæ tradidit, & per documenta circa exteriora penitentiam, quæ adiunxit ad finem primæ hebdomadæ, quoad interiora verò per regulas, quas de scrupulis tradidit in fine exercitiorum. Quoad alios verò per regulas quas in distribuendis elemosynis seruare docuit. Ita pro his actionibus, quibus circa Deum per intellectum, aut voluntatem potissimè versamur, in quibus error vel speculatiuus, vel practicus multum potest habere periculi, egregia consilia tradidit tum in regulis ad dignoscendos internos animi motus, & discernendos spiritus, tum etiam, ut cum orthodoxa Ecclesia verè sentiamus. Nihil itaque quod in consultationem spirituales ordinariè venire possit, intactum omisit, & in omnibus magnam prudentiam, atque ad eam magnam experientiam, & diuini luminis illustrationem ostendit.

II. Et quia ferè de his omnibus, quod ratio nostri instituti postulat, iam adnotatum est, vnum vel aliud tantum breuiter aduertam. nam in 4. circa temperantiæ regula consilium datur, ut ad inueniendum temperantiæ medium aliquid de conuenienti victu sibi quis adimat: imò additur, quanto plus abstulerit, tanto celerius iuxta mensuram cibi, & potus esse reperturum: huius autem contrarium docere videtur Gerson Alphab. 72. lit. K. in quadam doctrina cōtra conscientiam scrupulosam, vbi ait, ita debere regi corpus, ut nec sit rebelles animæ, neque ad illi cooperandum deficiat, & addit, Et esset minus malum excedere nimis nutriendo corpus suum, quam non

satis, quia difficilius potest poni remedium, cum corpus gliscit per nimiam abstinentiam. Sed hæc non sunt contraria, nam ad diuersos fines, & pro hominibus diuersis de homine, qui moderatione indiget, ne excedat contra temperantiæ, & huic rectissime conuenit, ut si errare timeret, potius erraret subtrahendo de necessarijs quàm aliquid ultra necessitatem addendo, quia, & in hoc magis meretur, meliusque se disponit, ut à Deo inueniat ad medium inueniendum, & facilius experiretur illum defectum, ut ita posset ad mediocritatem peruenire. Nec tamen absolute, & sine aliqua correctione hoc dicit Ignatius, in quo eius prudentia cernitur, sed hæc verba incepto sunt, vitato interim valedicimus aduersa gratia periculo. Per quæ verba tollit omnem contrarietatem cum doctorum Gersonis, qui loquebatur de homine scrupuloso, & ad nimiam auctoritatem, & abstinentiæ propensio: in quo verum est, minus esse periculosi aliquid ultra necessitatem addatur, quàm si nimium subtrahatur.

Secundo circa ea quæ de scrupulis notantur obseruari potest conscientiam aliquando angere scrupulis circa præterita an rectè sint confessa, nec ne, aliquid verò circa præsentia, vel futura, seu circa actiones quæ quotidie occurrunt. Bero Ignatius de scrupulis solum de hoc posteriori genere scrupulorum videtur rationem habuisse, eisque aptissima remedia ostendit adhibuisse, docens, quibus prodele aliquando possunt huiusmodi scrupulorum anxietas, vel sollicitudo, & quantum etiam possint nocere, si nimia sit, & quomodo tunc sit cauenda, in contrariam partem aliquantulum inclinando, vel constanter perseverando in actione inchoata, scrupulosa cogitatione contempta, quando vel ex certis principijs, vel ex iudicio eius, cui securè potest fides adhiberi, nihil mali in tali actione iuste timeri potest. De alio verò genere scrupulorum nihil attigit, vel si seruatur ea, quæ de examine conscientie, & confessione generali (quando illa opus est) ritè faciendæ superius dixerat, facillè existimauit posse hanc tentationem superare, vel cerè, quia remedia de prioribus scrupulis data cum proportionem possunt applicari. Gerson verò in loco proxime citato de illis scrupulis distinctè tractat, & duo obseruanda dicit, vnum est obliuioni dandum esse tempus præteritum, nisi in generali ad petendam à Deo veniam per generalem contritionem; alterum est quando tempus præteritum sollicitat, timendo, quod non fuit facta sufficiens confessio occurrentium esse illi, recurrendo ad Deum, cum vera cordis humilitate, & contritione, & in memoriam reuocandam esse voluntatem, quam habuit integre ac perfectè confitendi, & quod tunc fecerit quantum in ipso erat, suoque confessori satisfecerit, cuius consilio statuit præteritum non amplius recordari, ut Deo melius possit inferuire, atque ita in eo proposito perseveret, nimiumque timorem contemnat.

Tertio in quadam notatione 15. eorum, quæ in principio exercitiorum traduntur, & sæpe alias præsertim cum de electionibus agitur, consilium datur confessori, vel spirituali magistro, qui alium in his exercitijs instruit, ne eum, qui exerceatur, ad vnā partem magis quàm ad aliam moueat, nimium ad religionem potius quàm ad statum secularium, vel ad hanc religionem potius quàm ad illam, sed relinquendum esse, qui instruit, ut Dei voluntatem quærat, per seipsum ratiocinando, & lumen petendo, ut ab ipso immediate vocetur, & inspiretur. Circa quod consilium dubitare aliquis potest, quia ordinariè solet Deus homines per homines docere, illuminare, & vocare, ergo non est expectanda immediata vocatio ab ipso Deo sed

sed quotiescunq; certa ratio dicat melius esse huic proximo, seu spirituali discipulo hunc statum eligere, optimum erit illum suadere, & ad illam partem inclinare. Etenim si altera pars esset praua, sine dubio omni conatu auertendus esset ab illa, & ad contrariam inclinandus: ergo si altera etiam pars euidenter est minus bona, erit saltem melius, & consilij opus contrariam consulere. Nihilominus consilium Ignatij prudentissimum est, & experimento comprobatum, esse necessarium, quia regulariter plus noceat, quam proficiat. Ratio enim facta probat optimè actum consulendi ea, quæ sunt maioris perfectionis, per se optimum esse, & opus charitatis, tamen quia finis eius est utilitas proximi in particulari, non erit melius, nisi sit etiam utilius; sicut correctio fraterna bona non est, nisi speretur utilitas.

V. Distingueret autem oportet inter consilium sponte oblatum, vel ab alio petitum, & efflagitatum, nam hic agimus de priori modo dandi consilium, & de hoc dicimus non expedire, præsertim tempore exercitiorum, quando aliquis per seipsum cum Deo, & secum tractat de eligendo statu vitæ suæ antequam, & quasi obrudere ei consilium; tum quia statim suboritur alteri suspicio, quod ea res humana sit, vel ex humano affectu procedat, & ita impeditur diuina vocatio: tum etiam, quia licet contingat persuaderi, minus firma sit electio: nam subortus postea tentationibus, statim occurrit illam fuisse quandam humanam persuasionem, unde periculum imminet, ne facta electio leuiter mutetur, quando verò aliquis, vel à Deo specialiter mouetur, & inclinatur, vel eius gratia adiutus, proprio discursu, & ratione conuincitur, firmius adhæret electioni factæ, & maiori fiducia à Deo sperat auxilium ad perseverandum in illo. Quando autem consilium postulat ipse, qui electurus est, quoniam anceps est, & dubius, tunc non erit malum illud præstare, quia iam non recipitur, vt omnino alienum, sed vt ab ipso postulant aliquo modo ortum: quia etiam facilius accipit illud medium per quod à Deo ipso illuminatur. Solum obferuandum est, ne quis nimium facilem, & promptum se exhibeat ad huiusmodi consilium præstandum, sed prius efficaciores rationes, & commodas, vel incommodas vtriusque partis proponat, easque alteri considerandas, & electionem faciendam committat. Quod si nihilominus alter infuset, & magistrum iudicium intelligere velit, priusquam eligat, non est illi denegandum regulariter loquendo; quia tunc & opus ipsum, secundum se melius est, & ex illo maior utilitas non immerito sperari potest.

VI. Vltimò circa regulas citatas in distribuendis eleemosynis seruandas animaduerti potest, documenta quæ in eis traduntur, generalia videri ad quodcunque opus rectè faciendum, videlicet, vt ex recta intentione amoris diuini proficiatur, & ita fiat ab vnoquoque, sicut ipse consuleret alteri, vt faceret, vel sicut vellet fecisse si mortis articulus, aut iudicij diuini instaret. Sed hoc nihil incommodi est; nam præcipua ratio prudentiæ consistit in applicatione principiorum generalium ad particulares materias. Duo autem principia sunt, quibus potissimum vtitur B. Ignatius in hoc opere, suntque maximè consentanea & Euangelio, & naturali prudentiæ. Vnum est, vt intentio operantis, sit pura & perfecta querendi maiorem diuinam gloriam. Hoc fundamentum ponitur in principio Exercitiorum, hoc item repetitur in præludio ad rectam electionem, & iterum in his regulis & ferè in singulis suis constitutionibus, & documentis hoc repetit Ignatius, quia ex abundantia cordis os loquebatur, & quia reuera est res maximi momenti.

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

Quæ tamen prudenter applicanda est, vt in prædicta materia de eleemosynis faciendis, non est existimandum per hanc intentionem, diuini amoris excludi omnino affectionem erga cognatos, vel amicos, nam ipse ordo charitatis postulat, vt cæteris paribus illis prius subueniatur; quia verò naturalis affectio solet nimium inclinare, & quasi excoecare hominem, ideo specialiter aduertitur, vt in eo opere huiusmodi affectio temperetur, & ad regulam diuini amoris quoad fieri possit, accommodetur.

Aliud principium est, supposita prædicta intentione habere animum indifferenter circa media, nam sæpe erratur in electione medij etiam si intentio bona sit propter indispotionem subiecti promouentem ex aliqua alia affectione, quæ in causa est, vt id quod eligitur vt medium, non vt purè medium moueat, sed secundum aliam rationem, quæ inefficacem reddit, vel diminuit alteram intentionem. Et ad hoc tendunt alia documenta, quæ ibi dantur de moderatione in querenda propria commoditate, quæ valde necessaria est, vt animum relinquat liberum ad eleemosynas faciendas. Quæ doctrina, si ad alias materias cum proportionem accommodetur, vtilissima erit ad eas non solum honestè, sed etiam perfecte exercendas. & hæc de prima parte tituli.

VII.
Alterum principium

De usu Exercitiorum.

Quod ad secundam tituli partem attinet, duplex est in Societate horum exercitiorum usus: vnus proprius religionis Societatis, quem passium vocare possumus: alius est actius pro externis proximis, quibus per sacerdotes Societatis hæc exercitia tribuntur ad vitæ emendationem, vel profectum. Prior usus incipit in nostris religionis, à primo ingressu in Societatem; nam ope horum exercitiorum in prima probatione purgari incipiunt, & in discursu Nouitiatu iterum atque iterum ea repetunt, partim, vt magis probentur, præcipue verò, vt in spiritualibus rebus amplius instruantur, & exerceantur, vt supra lib. 2. cap. 5. numer. 5. tractando de probationibus declarauimus. Durat præterea hic usus toto tempore vitæ, idque dupliciter, primò per quotidianam meditationem, orationem, & conscientie examinationem, de quibus etiam iam lib. 8. cap. 1. & aliis locis diximus. Secundò, semel, aut bis in anno, vt ibidem vidimus, sese per aliquot dies colligendo, vt relictis studiis vel aliis occupationibus externis, in his, vel similibus meditationibus exerceantur, & soli vitæ contemplatiuæ attendant: quod huic instituto valde est opportunum, ac ferè necessarium, & in exēplo Christi fundatum. Nec fuit à D. Thom. prætermissum, qui (vt etiam lib. 6. cap. 2. numer. 5. retuli) in 2. 2. quæst. 188. art. 8. cum dixisset solitudinem non esse congruentem religionibus, quæ sunt ordinatæ ad opera vitæ actiuæ, addit, Nisi forte ad tempus exemplo Christi, qui, (vt dicitur Luc. 6.) exiit in montem solus orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Quod exemplum magis ad quotidianam solitudinem, seu separationem pro aliquo tempore contemplationi præstando, referendum videtur. De quo etiam loqui videtur Ioannes cap. 18. cum ait, Sciebat autem Iudas, qui tradebat eum, locum, quia frequenter Iesus conuenerat illic cum discipulis suis; scilicet ad orandum in horto separato.

Hic usus in Societate partim quodammodo est.

Partim autem non.

De alia verò diuturniori separatione per aliquot dies, habemus in Christo Domino exemplum in separatione quadraginta dierum in desertum, vt cum eodem D. Thom. latius explicauimus in 2. tomo 3. part. disput. 29. section. 2. Optimum etiam exemplum est antiquorum Monachorum quod supra adnotauimus.

IX.
Annus usus exercitiorum, exemplum in Christo & antiquis monachis.

uimus ex D. Augustino lib. de opere Monachorum c. 23. vbi de quibusdam Monachis ait, Per multos dies a conspectu hominum separatos, & nulli ad se prebentes accessum includunt seipsos viuentes in magna intentione orationis. Subditque inferius, Et horum quidem exercitationem, in tam mirabili continentia, quandoquidem habent otium, quo hec agant, sique imitandos non superba elatione, sed misericordis sanctitate proponunt, non solum non reprehendo, sed quantum dignum est laudare non possum. Vnde constat consuetudinem hanc, non tantum pro tyronibus, vel proficientibus vtilem esse, sed etiam pro viris perfectis, tum quia fieri non potest quin externis actionibus, & occupationibus interior deuotio remittatur, quæ per hanc exercitiorum vicissitudinem compensatur, tum etiam, quia hoc opus per se est valde appetibile & perfectum, & ideo cum fieri possit absque impedimento aliarum actionum proximis necessariorum prætermittendum non est.

X,
Vt in exercitijs
circa externos
quidam re-
prehendunt.

Alter vsus exercitiorum circa externos præcipue seculares & rudes spiritualium rerum aliquibus probari non videtur. Ad hoc enim videtur alluisse modernus ille, cuius meminimus in lib. 1. cap. 7. numer. 2. in fine, qui exponens Psalmum 118. statim in versiculo 2. adnotat primum versum illius Psalmi, Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini, pertinere ad vitam actiuam, secundum autem, Beati qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum, ad vitam contemplatiuam: Quia exercitia (inquit) vite actiue præcedere debent priusquam ad contemplationem quispiam erigatur, iuxta doctrinam Gregorij homil. 14. in Ezechielem, & lib. 6. Moralium cap. 17. Et subiungit, Quæ consilio tam longè recessimus, vt sciant nonnulli non adeo facilem, & scitam esse viam ad contemplationis fastigium, sicut ipsi faciunt qui homines perditissimos illecebris, & ceteris mendis, carnisque spurcitijs & diaboli dolis, & inquietudinibus deditos per exercitium octo, aut quindecim dierum ad contemplationis culmen eos tam euolasse autumant, vixque pete à mundo auertunt, & iam vltimum apicem perfectionis attingisse affirmant. Hæcibi.

XI.
Quo sensu
hæc reprehendi
loco h. a.
bene possit.

Quod si qui sunt, qui de comparata perfectione leuiter gloriantur, non illa solum, sed multo maiori reprehensione digni sunt. Si quis etiam ita opinatur de exercitijs octo, aut quindecim dierum, vt in eis non solum ad fastigium contemplationis ascendi, verum etiam in eis perfecte purgari, aut illuminari, vel exercitium meditandi satis se iam comparasse opinetur, turpissimè, & pueriliter errat; quia non solum perfecta vni cum Deo, sed etiam mediocris perfectio orationis aut meditationis diuturno tempore, & multo vsu indiget, prærequiritque longam exercitationem, in vitijs extirpandis, & virtutibus acquirendis, vt per se satis notum est, & tradit D. Thom. 2. 2. quæst. 180. art. 2. & in superioribus etiam diximus lib. 2. cap. 4. & lib. 6. cap. 1.

XII.
Quo sensu
temeraria
sic, ostenditur
ambrosiano.

Si autem reprehendatur vsus exercitiorum in iis, qui malè vixerunt, & desiderant conuerti ad Deum per veram penitentiam, vel quemcunque alium statum melioris vite, si à Deo vocentur sine causa, ac proinde temerè, datur reprehensio, cum res per se sit sancta, & valde laudabilis, & à summis Pontificibus Paulo III. in dicta Bulla valde commendatur. Et præterea idem Paul. III. & Iulius III. in Bullis quibus confirmant Societatis institutum, & Gregorius XIII. in constitut. Ascendente Domino, inter alia media, quibus Societas vitur ad animarum profectum, specialiter numerat spiritualia exercitia. constat autem eos loqui de exercitijs & vsu eorum, prout sciebant esse in Societate, & prout in eius constitutionibus, & in ipsomet exercitiorum libro continentur. Nam 4. p. Constit. cap. 8. §. 5. sic dicitur, Ad exercitia spiritualia alius tradenda, postquam quisque in se ea fuerit expertus, assuescit, & deinde operam o-

mines, vt eorum reddere rationem & in hoc armorum spiritualium genere tractando, (quod Deigratia ad ipsos aliquum tantopere conferre cernitur) dexteritatem habere possint. Et in annotationibus, quæ in principio exercitiorum habentur, hoc ipsum supponitur. Et in 2. earum expresse dicitur, dari, posse etiam rerum spiritualium inexpertis. Præterea effectus huius medij, de quibus latè Orlandinus lib. 2. histor. Societ. num. 70. & lib. 7. numer. 21. euidenter conuincunt illud de se esse optimum, & apicissimum pro cuiuscunque status hominibus, experientia enim constat, multos per hoc medium seculo renunciasse, alios in suo statu mores correxisse, vel de peccatis penitentiam agentes, & vitam bonam instituentes, vel in bono statu iam constituti melius proficientes.

Ratio etiam hoc conuincit, quia hæc exercitia ordinantur inprimis ad impetrandam gratiam à Deo ad huiusmodi effectus: deinde ad se disponendum, & tollendum, quoad fieri possit, impedimenta diuinæ gratiæ, sed potius ad cooperandum illi. Modus autem, quo ad hunc finem, convenientissimus est: nam inprimis separant hominem ab alijs curis & sollicitudinibus, & propterea consilium, vt pro eo tempore aliquis locus separatus eligatur, quod ad prædictum finem maximè necessarium est, vt ex sacra Scriptura, & ex Patribus constat. Deinde docetur homo interius discurre, & cogitare de rebus ad salutem animæ maximè pertinentibus, vt sunt nouissima, quorum recordatio tam vtilis est, vt sapiens vitam innocentem promittit habenti memoriam illorum in omnibus operibus suis, Eccles. 7. Item verba, & exempla Christi Domini, in quorum imitatione, & obedientia salus nostra consistit. Denique per hoc medium comparatur pax, & quies animi, & lumen internum, & cognitio ad bonam gubernationem vite in quocunque statu.

Præterea, quod incipientibus datur, non est. contra ordinem, quem Sancti requirunt inter vitam actiuam, & contemplatiuam. Primum quidem, quia vt in superioribus lib. 1. cap. 6. attigi, quamuis vita in qua Martha potissimum exercetur, antecedere debeat puram contemplationem; nunquam tamen debet carere aliqua participatione vice contemplatiuæ; quia actio sine oratione, vel non rectè, vel non perseueranter fiet. Imò si exactè comparatur hæc vita quoad sua initia, primus gressus vite honestæ debet esse vite contemplatiuæ; quia initium salutis à sancta cogitatione sumitur, vt præ Augustinus docet, lateque differimus lib. 1. de Gratia. cogitatio autem sancta secundum se ad contemplationem pertinet. Ad hanc autem cogitationem, & recogitationem in homine excitanda, & nutrienda ordinantur hæc exercitia; ergo non peruertitur ordo, eo quod in initio conuersionis datur, vel etiam ad ipsam conuersionem, etiam à magnis peccatis obtinendam. Secundò, quia ipsamet exercitia, quæ in principio dantur, inuoluunt eam partem vite actiue, quæ in principio studiose vite maximè necessaria est, scilicet penitentiam internam, & externam superioris vite, & passionum mortificationem, & alia, quæ ad primam hebdomadam pertinent, vt in superioribus vidimus cap. 6. à numer. 5. & idem consequenter seruatur in ceteris exercitijs. Nam, vt adnotamus n. 11. licet aliquibus temporibus intentionis, & frequentius fiant, non ideo est, vt tota perfectio cuius gradus contemplationis vel meditationis illis diebus acquiratur, sed vt inde initium sumatur, cum maiori aliqua instructione, & consuetudine quæ postea cum moderatione statui accommodata perseueret. Tertiò, quia hæc exercitia non æqualiter, & indifferenter omnibus dantur, vt notè

constitutiones admovent. 7. p. cap. 4. §. 8. cum declaratione in lit. F. ubi dicitur spiritualia exercitia paucis esse plenè tradenda, à quibus non vulgaris fructus ad Deiglioriam sperari posset; exercitia autem primæ hebdomadæ, cum modo examinanda conscientia pluribus communicari posse, simpliciorum autem orandi modum etiam in ipsis exercitiis triplicem assignari pro rudioribus, quibus bona voluntas, & fides sufficit, ut ad illum idonei sint. Atque ita licet exercitia deferantur omnibus, non omnes sunt contemplatiui, neque ad fastigium orationis eleuandi existimantur; quia non omnia pro omnibus instituta sunt, sed cum debita partitione ac distributione, ut in ipsis etiam exercitiis in principio annotat. 18. sufficienter docetur.

XV. Vnde intelligitur hæc exercitia nec solis religiosi, nec solis laici, sed vtriusque posse esse utilia. De religiosi constat, quia officium meditandi ratione status eis conuenit: pro laicis verò facit interrogatio Basilij 312. in regulis breuioribus. *Nunquid visitantes nos laici ad orationem exhortandi sint?* Respondet, *Si sunt amici Dei, haud abs re est, cum ad eos Apostolus scripsit: Orate pro me, &c. ad Ephes. 6.* Itaque officium orandi omnibus commune est. Vnde licet vnus ex præcipuis finibus exercitiorum sit electio melioris status, non eo tendunt ut omnes eligant religiosum statum, tum quia licet status ille secundum se melior sit, aliquando non expedit respectu eligentis: vnusquisque autem debet eligere id, quod sibi melius est. Tum etiam quia non omnes habent huius uocationis gratiam, & tunc profunt ad eligendum, vel alium statum, vel certum viuendi modum suæ salutis magis accommodatum. Et ideo licet religiosus iam non debeat de statu deliberare, potest merito exereeri, ut in suo statu eligat optimum procedendi modum, vel si de illo iam antea satis deliberauit ac proposuit ut propositum renouet, & impedimenta denuo consideret, ut ea diligentius auferat. Ac denique, ut in actibus per se maximè consentaneis suo statui indies proficiat: seculares autem etiam in seculo permansuri sint, indigent etiam hoc auxilio, ut aduersus pericula, in quibus versantur, magis sint præparati, maioremque gratiam à Deo obtineant. Denique magnis etiam peccatoribus dandum est hoc remedium, non ut sul itò perfecti fiant, sed potius quia non modo perfici, verum etiam à priori statu mutari eis valde difficile est, ideoque his efficacissimis remediis indigent. Merito ergo Societas, quæ ad omnes homines iuuandos instituta est, pro omnibus hoc remedium accommodauit.

CAPVT VIII.

Virum debeant religiosi Societatis cum proximis familiariter conuersari ad illos inuadendos.

I. Ratio propterea. Actio difficultatis est, quia huiusmodi colloquia cum secularibus multum impediunt perfectionis profectum, quem religiosi maximè debent intendere. Assumptum experientia constat, & valde commendatur à Patribus institutoribus religionis, ut videre licet apud Basilium regul. 5. & 13 ex fusius disputatis, ubi inter alia dicit: *Nisi ab ea nos, quæ ex sanguinis necessitudine nobiscum intercedit, coniunctione omnino alienauerimus, & à familiari congressu secularium, ac mentis habitum in alium veluti mundum transmigrauerimus, nullo modo scopum animi attingemus.* Et in præfatione illarum regularum, & duobus sermonibus præcedentibus, & latius in constit. monast. cap. 7. Danda (in-

quit) omnino nobis opera est, ut non nisi magna adhibita diligentia circumspectioneque in congressu cum hominibus extraneis veniamus, &c. Et confirmatur, nam ex huiusmodi familiaritate cum secularibus plerumque sequitur, ut & eos visitare, & ab eis inuicem visitari plerumque necesse sit: Vtrunque autem est contra religiosorum clausuram, quam omnes Patres commendant. Tandè confirmatur, qui à hinc etià fit, ut nostri religiosi sæpè se implicent negotiis secularibus contra Pauli præceptum, *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.*

Dicendum nihilominus est primò, medium hoc familiariter conuersandi cum proximis ex suo genere non esse alienum ab statu perfectionis, & iuxta proprium Societatis institutum esse illi maximè conueniens. Vtramque partem certam existimo. Prior constat exemplo Christi Domini, qui vitam ita instituit, ut cum hominibus conuersaretur, & cum eis manducaret, & biberet, ut ex Euangelio constat, cum tamen non solum perfectionem seruauerit, sed etiam perfectissimum vitæ statum coluerit, ut latius in 2. tom. 3. p. disp. 28. sect. 1. & 2. diximus. Idem ostendit exemplum Apostolorum, quos statum religiosum & perfectionis habuisse supra ostendimus tom. præced. & supra lib. 1. c. 5. n. 6. & tamen constat, inter homines familiariter conuersatos fuisse, & omnibus omnia factos, ut omnes lucrificarent. Vnde Concilium Mogunt. sub Leone III. c. 14. cum dixisset, *Ministri altaris Domini, vel Monachi à negotiis secularibus omnino abstineant, subdit: non tamen usum negotiorum est contradiendum propter necessitates diuersas, quia legimus sanctos Apostolos negotiasset.* Sic ergo nos in negotiatione Apostolorum circa animarum salutem, rectè colligimus non esse contra religiosum statum eo hinc cum proximis conuersari ex vi instituti.

Confirmatur, quia antiqui Monachi etiam si solitariam vitam proficerentur, quando proximis expediebat solitudinem deferre, ut inter proximis versarentur. ita legitur in vita D. Antonij apud Athanasium, & Surium, & Sozomenum lib. 1. histor. c. 13. ubi dicit Antonium hominum gratia solitum fuisse ciuitates ingredi. Multi etiam (inquit) grauiter apud eum conuersi conuerunt illum legationem pro se ad magistratus, & primarios viros obire. Et Theod. lib. 4. histor. cap. 24. & 25. Relicta solitudine totam illam circuebat ciuitatem, id est, Alexandriam, quo omnes doceret, quod de multis aliis ibi, & cap. 16. refert. Idem habet Cassiodorus lib. 8. Tripartitæ cap. 4. & 5. Et Basilij in regulis breuioribus in 311. quærit, an conueniat monachos ire ad visitandum alios, respondet: omnino visitandi officium vnum est ex iis, quæ grata sunt Deo, verum tamen qui eo fungitur, is, & ad intelligendum esse sagax debet, & ad respondendum prudens, & illud facere, quod dictum est, sit sermo vester semper in gratia sale conditus, & sciatis quomodo oporteat vos vnicuique respondere, ad Coloss. 4. & regula 312. & 313. docet quomodo excipienda sint visitationes secularium ad religiosos venientium. Signum est ergo etiam solitarios monachos non omnino hanc conuersationem repudiassent.

Ratio autem est quam tangit D. Thom. 2. 2. q. 187. art. 2. ubi inquit, an liceat religiosi secularia negotia tractare, & respondet ob necessitatem proximorum id licere, quia tunc potest dici negotiatio secularis, sed actio religiosa, iuxta illud Iacob. 1. Religio munda, & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum. Si ergo hoc verum est de negotiatione materialiter (ut sic dicam) seculari, quando habet rationem operis misericordie corporalis, multo magis verum erit de exteriori, & humana conuersatione per mutua colloquia, & visitationes si sanctè & religiose fiant propter bonum spirituale proximæ. Atque ita

Kkk 4 hoc

II.
1. §. 110
bipartita.

Prædictum
prior pars

III.

IV.